

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z powództwa S. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka

komandytowa

przeciwko X. Y.

o zapłatę,

w przedmiocie wniosku Sądu Rejonowego Lublin Zachód w Lublinie o wyznaczenie

innego sądu równorzędnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw

Publicznych w dniu 13 listopada 2025 r.,

**przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Poznań Stare-Miasto
w Poznaniu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 maja 2025 r., sygn. VIII C 531/25, Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie VIII Wydział Cywilny (dalej: „Sąd wnioskujący”) zwrócił się do Sądu Najwyższego w trybie art. 44¹ § 1 k.p.c. o wyznaczenie innego sądu równorzędnego do rozpoznania sprawy z powództwa S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w W. (dalej: „spółka”) przeciwko X. Y. (dalej: „pozwany”) o zapłatę.

W uzasadnieniu podniesiono, że pozwem spółka domagała się zasądzenia od pozwanego kwoty 251,49 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozwanym w sprawie

niniejszej jest Sędzia Sądu Okręgowego w Lublinie, który, wnosząc sprzeciw od nakazu zapłaty, wdał się w spór co do istoty sprawy.

W dalszej części uzasadnienia wyjaśniono, że jak wynika z art. 44¹ §1 k.p.c., Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. W myśl art. 44¹ § 2 k.p.c. o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy. Sąd w każdym wypadku powinien kierować się dobrem wymiaru sprawiedliwości, a wśród szczegółowych przesłanek przekazania sprawy wymienia się m.in.: brak warunków techniczno-organizacyjnych do rozpoznania sprawy, mały zasób kadry sędziowskiej, subiektywne odczucia stron dotyczące oceny bezstronności sądu (tak m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2023 r., 1 PUO 11/23, LEX nr 3614157, M. Maliński (w:) A. Góra-Błaszczkowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom 1 A. Komentarz. Art. 1-42412, Warszawa 2020).

W ocenie Sądu Rejonowego zaszły podstawy do przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. Jak już wskazano powyżej, pozwanym jest Sędzia Sądu Okręgowego w Lublinie, orzekający w Wydziale Odwoławczym. Powyższe oznacza, że strona postępowania dokonuje kontroli instancyjnej orzeczeń wydawanych przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie (w przypadku wniesienia apelacji czy innego środka odwoławczego od rozstrzygnięcia tut. Sądu w sprawie niniejszej, sądem właściwym do rozpoznania tego środka byłby ten, w którym służbę pełni pozwany). Także sam fakt zwierzchności sądu, w którym orzeka pozwany, może wpływać na postrzeganie tutejszego sądu jako niebezstronnego wobec obu stron postępowania. Jednocześnie nadmienić należy, że pozwany przez długie lata orzekał w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie. Tego rodzaju okoliczności uzasadniają złożenie wniosków o wyłączenie przez każdego z sędziów tutejszego sądu, ale potencjalnie także przez każdego z sędziów, którzy orzekają w okręgu Sądu Okręgowego w Lublinie. Powyższe uzasadnia przekonanie, że w odbiorze społecznym Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie może być postrzegany jako „orzekający we własnej sprawie”.

W tym stanie rzeczy dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za uznaniem, że sprawę powinien rozpoznać inny Sąd, spoza okręgu Sądu Okręgowego w Lublinie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ k.p.c., Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (§ 1); o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2). Niewątpliwie jest to przepis, który in meritis nawiązuje do art. 45 Konstytucji RP, w którym wyrażono prawo jednostki do rozpoznania jej sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Równocześnie art. 44¹ k.p.c. jest przepisem szczególnym wobec określonych w art. 15-42 k.p.c. reguł wyznaczania sądu właściwego. W konsekwencji jego wykładnia powinna być ścisła (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2021 r., III CO 91/21, niepubl. oraz z 11 stycznia 2022 r., II PUO 27/11, niepubl.). Wymóg ścisłej wykładni art. 44¹ k.p.c. determinuje zaś wniosek, że przewidziany przez ten przepis mechanizm wyznaczenia przez Sąd Najwyższy sądu równorzędnego względem sądu występującego z powołaniem się na dobro wymiaru sprawiedliwości nie może mieć charakteru uprzedzającego w tym znaczeniu, że podejmowanie na jego mocy działania Sądu Najwyższego skutkujące wyznaczeniem sądu równorzędnego do rozpoznania sprawy nie mogą równocześnie prowadzić do wyłączenia stosowania albo wypaczenia ratio innych przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego rozwiązań normatywnych, które - podobnie jak art. 44¹ k.p.c. - są ukierunkowane na realizację wspomnianych wcześniej wartości konstytucyjnych. Ergo art. 44¹ k.p.c. nie prowadzi do wyłączenia stosowania art. 48-51 k.p.c. i przepisy te powinny być stosowane w pierwszej kolejności dla zapewnienia bezstronnego rozpoznania sprawy przez sąd por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 4 listopada 2021 r., IV CO 197/21; 28 października 2021 r., IV CO 182/21;

6 października 2021 r., II CO 118/21, 27 sierpnia 2021 r., I CO 88/21; 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21).

Uwzględniając okoliczności przywołane przez sąd wnioskujący w uzasadnieniu postanowienia z 15 maja 2025 r. Sąd Najwyższy uznaje za zasadne, aby rozpoznał tę sprawę inny sąd celem uniknięcia choćby potencjalnych zarzutów, które mogłyby wskazywać na brak obiektywizmu i bezstronności sędziów. Również przemawia za tym wzgląd na dobro wymiaru sprawiedliwości jego sprawowania w świetle obiektywnego obserwatora. Z tej właśnie przyczyny, kierując się potrzebą zapewnienia gwarancji obiektywnego rozpoznania sprawy, przekazuje sprawę sądowi równorzędnemu, tj. Sądowi Rejonowemu Poznań Stare-Miasto w Poznaniu.

Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[r.g.]